

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.24.15

**Inventaris van het glasplatenarchief
van Van Houten en Zoon te Weesp, c.
1910-1930**

Versie: 14-06-2018

H.A.J. van Schie

Nationaal Archief, Den Haag 2011

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Ordering van het archief.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Afgescheiden archiefmateriaal.....	10
Verwante archieven.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Fotocollectie Chocoladefabriek Van Houten

Archiefbloknummer:

8012

Omvang:

36 inventarisnummer(s)

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

glasnegatieven.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

N.V. Koninklijke Fabrieken C.J. van Houten & Zn.

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Foto's van bedrijfswerkzaamheden en fabricage van cacao en chocolade en de fabriek van Van Houten en Zn., daterend uit de periode ca. 1910-1930

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is aan beperkingen onderhevig. Er zijn beperkingen krachtens het auteursrecht. Auteursrecht ligt bij het Nationaal Archief

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Fotocollectie Chocoladefabriek Van Houten, nummer toegang 2.24.15, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Van Houten, 2.24.15, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

In 1928 vierde de Koninklijke C.J. van Houten & Zoon N.V. te Weesp het honderdjarig bestaan. Toch was de oprichter van het bedrijf, Casparus van Houten sr. (1770-1858) al in 1815 actief als chocoladefabrikant. Het jaar 1828 is wel van belang in de geschiedenis van het bedrijf, omdat Van Houten in dat jaar een goedkope manier uitvond om het vet uit geroosterde cacaobonen te persen. De overblijvende cacaobrokken konden worden verpulverd tot cacaopoeder, dat als basis dient voor alle chocoladeproducten.

Zijn zoon Coenraad Johannes (1801-1887) verplaatste in 1850 de cacaopoeder- en chocoladeproductie naar een door stoomkracht aangedreven fabriek in Weesp. Hij ontwikkelde de fabriek tot een internationaal opererende onderneming, met een afzet in de grotere Europese landen en in de Verenigde Staten. In de loop der jaren zijn ook fabrieken geopend in Duitsland, Frankrijk, Engeland en Singapore. De produktie werd dan ook grotendeels in het buitenland afgezet.

De volgende telg van het geslacht Van Houten, Casparus jr. (1844-1901), was een van de eerste ondernemers die de kracht van reclame ontdekt en op ruime schaal toegepast hebben. Behalve de gebruikelijke advertenties in kranten kon men reclameuitingen tegenkomen op emaille reclameborden op muren, op trams, maar ook als film in bioscopen. Van 1922 tot en met 1936 heeft Van Houten een eigen tijdschrift uitgegeven, bestemd voor de trouwe klanten, onder de naam "Ons Eigen Tijdschrift".

Na de Tweede Wereldoorlog ging het slechter met de Nederlandse chocolade-industrie. De concurrentie was moordend en buitenlandse bedrijven kregen steeds meer voet aan de grond. Bovendien wilde het grote publiek vooral andere chocoladeproducten, zoals Mars en Nuts. De Nederlandse repen verdwenen naar de achtergrond. In de jaren zestig werd het bedrijf verkocht aan een buitenlandse onderneming. In 1971 werd de fabriek in Weesp gesloten, en de productie naar elders overgebracht.

Het merk Van Houten bestaat nog steeds en is verscheidene malen doorverkocht. Het is thans in handen van een Belgisch-Zwitserse cacaogigant. In de vestiging in Weesp (in een voormalig magazijn van de chocoladefabrikant) wordt tegenwoordig vitame D geproduceerd.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De glasplatencollectie is tot 1972 in beheer geweest bij de de voorlichtingsafdeling van Van Houten en Zn. In dat jaar is het materiaal, als onderdeel van het bedrijfsarchief, overgedragen aan het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem. Wegens ruimtegebrek in de rijksarchiefbewaarplaats in Haarlem is het archief geplaatst in het Hulpdepot van de Rijksarchiefdienst te Schaarsbergen. In juni 1980 heeft de rijksarchivaris in de provincie Noord-

Holland de glasplatencollectie, tesamen met de verzameling bedrijfsfilms, ondergebracht bij het Film- en Fotoarchief van de Rijksvoorlichtingsdienst. In 1996 werden de taken van dit archief bij een reorganisatie ingekrompen. Het merendeel van de films werd bij die gelegenheid overgedragen aan het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. De fotoarchieven werden ondergebracht bij het Algemeen Rijksarchief, thans Nationaal Archief.

De glasplatencollectie is eind 1996 door de Rijksvoorlichtingsdienst overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief, thans Nationaal Archief.

In het kader van het project Beelden voor de Toekomst is de gehele collectie gedigitaliseerd en herverpakt.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is krachtens bepalingen van de Archiefwet overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De collectie bestond uit een kist met 160 glasnegatieven en -positieven van fotoopnamen van interieurs, werknemers, producten en reclames van de chocoladefabriek Van Houten & Zoon in Weesp. De namen van de fotografen zijn niet bekend.

De collectie is enigszins verwant aan die van de Arbeidsinspectie in die zin dat er relatief veel opnamen zijn van werkende mensen en materialen waarmee gewerkt werd. Ook elders, in bedrijfsarchieven met name, zullen verwante opnamen uit dezelfde periode gevonden kunnen worden. Dat neemt niet weg dat dit een interessante en belangrijke collectie: de visuele kwaliteit is goed tot erg goed, en het aantal opnamen dat in andere collecties aanwezig is houdt ook weer niet over.

Ook aanwezig is een set moderne afdrukken, vermoedelijk gemaakt in de tijd dat de collectie bij de RVD berustte.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Na de overbrenging van het bedrijfsarchief is in 1974 door A. Essed in het Hulpdepot van de Rijksarchiefdienst te Schaarsbergen een eenvoudige lijst gemaakt van een deel van de bestanddelen, in de volgorde waarin ze voorkwamen.

In het kader van het project Beelden van de Toekomst is de collectie gedigitaliseerd en deze archiefbeschrijving aangepast.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

De glasplaten zijn op willekeurige volgorde geborgen.

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

AFGESCEIDEN ARCHIEFMATERIAAL

Het eigenlijke bedrijfsarchief van Van Houten wordt bewaard in het Noord-Hollands Archief te Haarlem (toegang 103). De bedrijfsfilms zijn in beheer bij het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid te Hilversum.

VERWANTE ARCHIEVEN

Een collectie reclamemateriaal, waaronder een hoeveelheid foto's is permanent opgesteld in het Gemeentemuseum Weesp.

In de fotocollectie Elsevier (toegang 2.24.05.02) bevinden zich moderne afdrukken van ruim 100 opnamen uit dit glasplatenarchief (fotonummers 110_0873 t/m 110_1027).

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDDELEN**

1	Objectnummer(s) 186 t/m 212;
negatief en glasnegatieven; 9x12; 10x15; 12,5x16,5
Niet raadpleegbaar	
2	Objectnummer(s) 213 t/m 247;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 13x18
3	Objectnummer(s) 248 t/m 282;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 13x18
4	Objectnummer(s) 283 t/m 293;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 16,5x21,5
5	Objectnummer(s) 294 t/m 304;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 16,5x21,5
6	Objectnummer(s) 305 t/m 316;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 16,5x21,5
7	Objectnummer(s) 317 t/m 321;
Niet raadpleegbaar	glaspositieven; 16,5x21,5
8	Objectnummer(s) 322 t/m 325;
Niet raadpleegbaar	glaspositieven; 16,5x21,5
9	Objectnummer(s) 326 t/m 336;
Niet raadpleegbaar	glasnegatieven; 10x15; 13x18; 16,5x21,5
10	Objectnummer(s) 337;
Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 24x30
11	Objectnummer(s) 338;
Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40

12	Objectnummer(s) 339; Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40
13	Objectnummer(s) 340; Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40
14	Objectnummer(s) 341; Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40
15	Objectnummer(s) 342; Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40
16	Objectnummer(s) 343; Niet raadpleegbaar	glasnegatief; 30x40
17	Objectnummer(s) 344; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
18	Objectnummer(s) 345; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
19	Objectnummer(s) 346; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
20	Objectnummer(s) 347; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
21	Objectnummer(s) 348; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
22	Objectnummer(s) 349; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
23	Objectnummer(s) 350; Niet raadpleegbaar	glaspositief; 30x40
24	Objectnummer(s) 351;	glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

25

Objectnummer(s) 352;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

26

Objectnummer(s) 353;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

27

Objectnummer(s) 354;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

28

Objectnummer(s) 355;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

29

Objectnummer(s) 356;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

30

Objectnummer(s) 357;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

31

Objectnummer(s) 358;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

32

Objectnummer(s) 359;

glaspositief; 30x40

Niet raadpleegbaar

33

Objectnummer(s) 181 t/m 185;

foto, zwart/wit ; 24,5x30,5 cm - 30,5x40,5 cm

Niet raadpleegbaar

34

Objectnummer(s) 1 t/m 110;

foto, zwart/wit ; varia

Niet raadpleegbaar

35

Objectnummer(s) 111 t/m 179;

foto, zwart/wit ; varia

Niet raadpleegbaar

36

Objectnummer(s) "110-0873 t/m 110-0962; 110-0995 t/m 110-0999; 110-1004; 110-1007 t/m 110-1014; 110-1021 t/m 110-1025; 110-1027";

foto, zwart/wit; 9 x 12 cm - 16 x 21 cm